

Met *Jesus* aan tafel.

Kunst

Wat een heerlijk gevoel is het om na een lange periode dat de horeca dicht was, wij nu weer uit eten kunnen gaan. Ik vind het altijd iets feestelijks hebben. Maar het is ook mooi om mensen uit te nodigen voor een gezamenlijke maaltijd.

Samen met mensen aan tafel zitten, zorgt vaak voor quality time en goede gesprekken.

Samen met mensen aan tafel zitten, zorgt vaak voor quality time en goede gesprekken. Ook Jezus at vaak met anderen. Hij werd geregeld uitgenodigd. Het laatste wat Jezus deed als vrije mens op aarde, was samen met Zijn discipelen een maaltijd houden: de viering van het Pesach. Toen stelde Jezus daarnaast ook een nieuwe maaltijd in: Het Laatste Avondmaal.

Dirk Bouts is een van de bekendere schilders van de Vlaamse Primitieven. In het afgelopen jaar stuitte ik bij de voorbereiding van een kunstproject op twee schilderijen van Dirk Bouts, waarop hij Jezus afbeeldde tijdens een maaltijd. Het ene schilderij heet: *Jezus in het huis van Simon de Melaatse* en het andere schilderij heet: *Het Laatste Avondmaal*. Beide schilderijen representeren een verschillende soort maaltijden. Voor de ene maaltijd was Jezus uitgenodigd en de andere maaltijd had Hij zelf georganiseerd. In dit artikel zal ik dieper ingaan op de verschillen die we zien op beide schilderijen.

Jezus in het huis van Simon de Melaatse

In het bijbelboek Marcus hoofdstuk 14 vers 1 tot 11 staat beschreven dat Jezus twee dagen voor het Pesachfeest werd uitgenodigd in het huis van Simon de Melaatse. Jezus was daar dus te gast. Op het schilderij zien we een gedekte

tafel met daaraan vier mannen. Het huis, het interieur, het tafelgerei en ook het voedsel verwijzen naar de tijd waarin de schilder leefde. Een maaltijd in Israël ten tijde van het leven van Jezus moet er heel anders hebben uitgezien. We zien dat Jezus, vanuit de positie van de kijker, aan de linkerkant van de tafel zit. Hij is te herkennen aan het vredesteken dat Hij maakt met Zijn vingers. De persoon die naast Hem zit, is wat moeilijker te identificeren. Het zou de gastheer kunnen zijn, want hij zit meer in het centrum van het schilderij. Of het is Judas Iskariot, want in het evangelie staat beschreven dat hij veel kritiek had op het feit dat een vrouw de voeten van Jezus zalfde met een dure olie. De volgende persoon aan tafel is waarschijnlijk Petrus, omdat we hem ook kunnen identificeren op het schilderij *Het Laatste Avondmaal* als degene die naast Jezus zit. Op de rechterhoek van de tafel zit Johannes, de evangelist. Ook hij is herkenbaar op het schilderij van *Het Laatste Avondmaal*. Het verhaal dat wordt uitgebeeld gaat over een vrouw, die tijdens de maaltijd binnenkomt en de voeten van Jezus zalft met hele kostbare olie. Mensen aan tafel protesteren om deze daad - waaronder Judas Iskariot, zoals hierboven vermeld - , maar Jezus prijst haar. Hij zegt dat haar naam overal ter wereld waar de boodschap van het evangelie verkondigd zal worden, herinnerd zal worden om wat

zij voor Hem gedaan heeft .. In het Bijbelgedeelte lezen we de beroering aan tafel over deze daad en dat is ook te zien aan de gezichten. Je merkt dat de schilder zich heeft voorgesteld dat hij zelf aanwezig was bij deze maaltijd en hoe dat er dan zou hebben uitgezien.

Het andere werk van Dirk Bouts is een drieluik met als centrale middenpaneel een uitbeelding van het Laatste Avondmaal. Dit werk is nog steeds in de Sint-Pieterskerk in Leuven in zijn oorspronkelijke setting te zien. De twee zijluiken verbeelden vier voorstellingen uit het Oude Testament. Te zien is de maaltijd die Abraham ontvangt van Melchizedek, de instelling van het Pesachmaal, het eten van het manna in de woestijn en Elia die voedsel ontvangt van een Engel. Het middenpaneel zet Jezus in het middelpunt, als de gastheer van de maaltijd. Opnieuw zie je herkenbare elementen van uit de tijd van de schilder, zoals het huis, het meubilair en het tafelservies. Jezus viert met Zijn discipelen het Pesachfeest, maar stelt ook het Laatste Avondmaal in. Jezus zegent het brood als zijnde Zijn lichaam. Het brood wordt hier uitgebeeld als een hostie, omdat dit schilderij is gemaakt in de katholieke traditie. De twaalf discipelen zitten om de tafel heen en zijn druk met elkaar in gesprek. Het was een maaltijd waarop veel gebeurde. Je kunt dit lezen in o.a. het bijbelboek Marcus hoofdstuk

14 en Johannes hoofdstuk 13. Jezus kondigt aan dat iemand Hem zal verraden en er wordt druk over gespeculeerd wie dat zal zijn. Daarnaast wordt er gediscussieerd over de plaats van de discipelen in het Koninkrijk van God. Jezus kondigt ook aan dat Petrus Hem zal verloochenen. Jezus geeft voor de laatste keer onderricht aan Zijn discipelen en daarna stelt Hij het Avondmaal in. De schilder heeft op een prachtige wijze een groepsdynamiek afgebeeld met de ernst van het moment en de vele vragen die in de ogen van de discipelen te lezen zijn over wat er komen gaat. Ik denk dat zij niet echt begrepen wat Jezus precies deed en hen probeerde duidelijk te maken. Het was in ieder geval een heel belangrijk moment en het is eigenlijk ook wel mooi dat Jezus Zijn leven op aarde afsloot met een maaltijd. Na Zijn dood en opstanding nodigde Jezus hen nog eenmaal uit voor een maaltijd aan het strand.

Jezus nam de tijd om met vrienden en bekenden te eten. Wanneer heb jij dat voor het laatst gedaan? Nodig eens familie, vrienden of bekenden uit voor een maaltijd en hopelijk heb je mooie gesprekken en quality time net zoals Jezus dit had met Zijn vrienden!

Gerdine Baaij

Missionairwerker bij Operatie Mobilisatie in België. Zij heeft kunstgeschiedenis gestudeerd aan de universiteit in Leiden en is afgestudeerd op kunst van de Nederlanden van 1400-1600.

**Jezus kondigt
aan dat iemand
Hem zal
verraadden
en er wordt
druk over
gespeculeerd
wie dat zal zijn.**

